

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MANUELA CAMPOSA SÁNCHEZ-BORDONE
od 12. rujna 2019.¹

Predmet C-666/18

**IT Development SAS
protiv
Free Mobile SAS**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Autorsko pravo i srodna prava – Pravna zaštita računalnih programa – Ugovor o licenci za računalni program – Tužba zbog povrede koju je autor programa podnio protiv stjecatelja licencije – Priroda primjenjivog sustava odgovornosti”

1. Nositelj autorskog prava na računalni program tužio je jednog od svojih stjecatelja licencije (s kojim je potpisao odgovarajući ugovor) jer je u taj program unio izmjene bez njegove suglasnosti. Tužba podnesena pred francuskim prvostupanjskim sudom, koji ju je odbio, temeljila se na odgovornosti zbog povrede autorskog prava (deliktnoj odgovornosti), a ne na povredi ugovornih odredbi (ugovornoj odgovornosti).
2. Žalbeni sud tuženikovo postupanje može kvalificirati kao povredu autorskih prava (*contrefaçon*) na program ili kao neispunjavanje njegovih ugovornih obveza. Problem s kojim se suočava leži u tome da se, u skladu s načelom iz francuskog prava, tužba za naknadu štete zbog deliktne odgovornosti u pravilu podnosi samo ako stranke nisu povezane ugovornim odnosom.
3. Sud se u okviru zahtjeva za prethodnu odluku poziva da riješi dvojbe žalbenog suda tumačenjem direktiva 2004/48/EZ² i 2009/24/EZ³.

¹ Izvorni jezik: španjolski

² Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi prava intelektualnog vlasništva (SL 2004., L 157, str. 45.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 74.)

³ Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa (SL 2009., L 111, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 268.). Direktivom 2009/24 kodificira se sadržaj Direktive Vijeća 91/250/EEZ od 14. svibnja 1991. o pravnoj zaštiti računalnih programa (SL 1991., L 122, str. 42.), koji je prethodno izmijenjen.

I. Pravni okvir

A. Pravo Unije

1. Direktiva 2009/24

4. U skladu s uvodnom izjavom 13.:

„Isključiva prava autora da spriječi neovlaštenu reprodukciju svojeg djela trebala bi biti podložna ograničenoj iznimci u slučaju računalnog programa koji omogućuje reprodukciju koja je tehnički potrebna za korištenje tog programa od strane zakonitog stjecatelja. To znači da se radnje učitavanja i izvođenja nužne za korištenje primjerka programa koji je zakonito stečen, kao i radnja ispravljanja njegovih pogrešaka ne mogu zabraniti ugovorom. U nedostatku posebnih ugovornih odredaba, uključujući kad se radi o prodanom primjerku programa, zakoniti stjecatelj tog primjerka može poduzeti bilo koju radnju koja je potrebna za korištenje primjerka programa u skladu s njegovom namjeravanom svrhom.”

5. Članak 4. („Ograničene radnje”) stavak 1. glasi:

„Podložno odredbama članka 5. i 6. isključiva prava nositelja prava u smislu članka 2. uključuju pravo izvršiti ili odobriti:

- (a) trajno ili privremeno reproduciranje računalnog programa bilo kojim sredstvom i u bilo kojem obliku, djelomično ili u cijelosti; ako je za učitavanje, prikazivanje, izvođenje, prenošenje ili pohranu računalnog programa potrebno takvo reproduciranje, takvi postupci podliježu odobrenju nositelja prava;
- (b) prijevod, prilagodbu, obradu i bilo koju drugu izmjenu računalnog programa i reproduciranje rezultata tih postupaka, ne dovodeći u pitanje prava osobe koja mijenja program;
- (c) svaki oblik distribucije javnosti, uključujući iznajmljivanje izvornika računalnog programa ili njegovih primjeraka.”

6. Člankom 5. („Iznimke od ograničenih radnji”) stavkom 1. propisuje se:

„U nedostatku posebnih ugovornih odredaba za poduzimanje radnji iz točaka (a) i (b) članka 4. stavka 1. nije potrebno odobrenje nositelja prava ako su te radnje zakonitom stjecatelju potrebne za korištenje računalnog programa u skladu s njegovom namjeravanom svrhom, uključujući i za ispravljanje pogrešaka.”

7. Člankom 6. („Dekompiliranje”) predviđa se:

„1. Odobrenje nositelja prava ne zahtijeva se kada su reproduciranje koda i prevođenje njegova oblika u smislu točaka (a) i (b) članka 4. stavka 1. nužni za dobivanje informacija potrebnih za postizanje interoperabilnosti neovisno stvorenog računalnog programa s drugim programima uz uvjet da su zadovoljeni sljedeći kriteriji:

- (a) te radnje izvodi osoba koja ima odobrenje za korištenje ili druga osoba koja ima pravo koristiti primjerak programa ili osoba koja je u njihovo ime ovlaštena to učiniti;

[...]

2. Informacije dobivene primjenom odredbi stavka 1. ne smiju se:

- (a) koristiti za ciljeve drukčije od postizanja interoperabilnosti neovisno stvorenog računalnog programa;
- (b) prenositi drugima osim kada je to potrebno za postizanje interoperabilnosti neovisno stvorenog računalnog programa; ili
- (c) koristiti za razvoj, proizvodnju i stavljanje na tržište računalnog programa bitno sličnog u svojem izražaju ili za bilo koju drugu radnju kojom se nanosi povreda autorskom pravu.

3. U skladu s odredbama Bernske konvencije za zaštitu književnih i umjetničkih djela, odredbe ovog članka ne smiju se tumačiti tako da omogućuju da se njegova primjena koristi na način kojim se nerazumno dovode u pitanje zakoniti interesi nositelja prava ili na način koji je u suprotnosti s redovitim iskorištavanjem računalnog programa.”

2. *Direktiva 2004/48*

8. U skladu s uvodnom izjavom 10.:

„Cilj je ove Direktive usklađivanje zakonodavnih sustava radi osiguravanja visoke, jednake i istovrsne razine zaštite na unutarnjem tržištu.”

9. Uvodna izjava 15. glasi kako slijedi:

„Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na materijalno pravo intelektualnog vlasništva [...]”

10. U članku 2. („Područje primjene”) navodi se:

„1. Ne dovodeći u pitanje sredstva koja su predviđena ili koja mogu biti predviđena zakonodavstvom Zajednice ili nacionalnim zakonodavstvom, ako su ta sredstva povoljnija za nositelje prava, mjere, postupci i pravna sredstva predviđeni ovom Direktivom primjenjuju se, u skladu s člankom 3., na svaku povredu prava intelektualnog vlasništva kako je predviđeno pravom Zajednice i/ili nacionalnim pravom dotične države članice.

[...]

3. Ova Direktiva ne utječe na:

- (a) odredbe Zajednice koje uređuju materijalno pravo intelektualnog vlasništva [...]”

11. Člankom 3. („Opća obveza”) propisuje se:

„1. Države članice propisuju mjere, postupke i pravna sredstva potrebne za osiguravanje provedbe prava intelektualnog vlasništva obuhvaćenih ovom Direktivom. Te mjere, postupci i pravna sredstva moraju biti poštenu i pravični, ne smiju biti nepotrebno složeni ili skupi, ili nametati nerazumne vremenske rokove ili neopravdana odlaganja.

2. Te mjere, postupci i pravna sredstva također moraju biti učinkoviti i razmjerni i moraju odvrćati od povrede te se moraju primjenjivati na takav način da se izbjegne stvaranje zapreka zakonitoj trgovini i da se osigura zaštita protiv njihove zlouporabe.”

B. Francusko pravo. Code de la propriété intellectuelle⁴

12. Člankom L122-6 predviđa se:

„Podložno odredbama članka L122-6-1, pravo iskorištavanja koje pripada autoru računalnog programa uključuje pravo izvršiti i odobriti:

1. Trajno ili privremeno reproduciranje računalnog programa [...]
2. Prijevod, prilagodbu, obradu i bilo koju drugu izmjenu računalnog programa i reproduciranje rezultata tih postupaka [...]
3. Stavljanje na tržište uz naplatu ili besplatno, uključujući iznajmljivanje jednog ili više primjeraka računalnog programa bilo kojim postupkom [...]”.

13. Članak L122-6-1 glasi kako slijedi:

„I. Radnje predviđene u točkama 1. i 2. članka L122-6 ne podliježu odobrenju autora ako su potrebne kako bi se osobi koja ga ima pravo koristiti omogućilo korištenje računalnog programa u skladu s njegovom namjeravanom svrhom, uključujući i ispravljanje pogrešaka.

Međutim, autor ima pravo ugovorom zadržati pravo ispravljanja pogrešaka i odrediti posebna pravila kojima će podlijezati radnje predviđene u točkama 1. i 2. članka L122-6, nužne kako bi se osobi koja ga ima pravo koristiti omogućilo korištenje računalnog programa u skladu s njegovom namjeravanom svrhom.”

14. U skladu s člankom L335-3:

„[...]”

Povreda jednog od prava autora računalnog programa, definiranih u članku L122-6, također je protupravna povreda autorskih prava

[...]”

II. Činjenice u sporu i prethodno pitanje

15. Na temelju ugovora potpisanog 25. kolovoza 2010.⁵ društvo Free Mobile, operator mobilne telefonije, dobilo je licenciju za korištenje računalnog programa ClickOnSite, čiji je nositelj autorskog prava bilo društvo IT Development.

16. Društvo IT Development podnijelo je 18. lipnja 2015.⁶ protiv društva Free Mobile tužbu zbog povrede autorskih prava na računalni program ClickOnSite te je pritom tražilo naknadu štete. Konkretno, prigovorilo mu je to što je promijenilo izvorni programski kôd, osobito uvođenjem novih obrazaca, čime je povrijedilo šestu odredbu ugovora o licenci.

17. Društvo Free Mobile protivilo se tužbi jer je smatralo da je nedopuštena i neosnovana. Osim toga, podnijelo je protutužbu zbog nedopuštenog postupanja.

⁴ Direktiva 2009/24 prenesena je u Code de la propriété intellectuelle (Zakonik o intelektualnom vlasništvu; u daljnjem tekstu: CPI).

⁵ Koji je izmijenjen dodatkom od 1. travnja 2012.

⁶ Prethodno je 22. svibnja 2015. provelo pljenidbu u prostorijama drugog društva, podugovaratelja društva Free Mobile.

18. Tribunal de grande instance de Paris (Okružni sud u Parizu, Francuska) donio je 6. siječnja 2017. presudu u kojoj je zahtjeve društva IT Development zasnovane na deliktnoj odgovornosti proglasio nedopuštenima i u kojoj je odbio protutužbu.

19. Društvo IT Development protiv te je presude Couru d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska) podnijelo žalbu ustrajući na svojim zahtjevima iz tužbe „koji se odnose na povredu autorskih prava”, ali je podredno podnijelo zahtjev da se društvu Free Mobile, „na temelju ugovora”, naloži da mu plati naknadu štete.

20. Društvo Free Mobile tražilo je da se potvrdi prvostupanjska presuda, osim u dijelu koji se odnosi na odbijanje njegove protutužbe.

21. Žalbeni sud smatrao je da je nužno uputiti zahtjev za prethodnu odluku iz sljedećih razloga:

- Građanskopravna odgovornost u francuskom se pravu od XIX. stoljeća temelji na načelu nekumulativnosti deliktne i ugovorne odgovornosti, što podrazumijeva: (a) da se pojedinac ne može zbog istih činjenica pozivati i na ugovornu i na deliktnu odgovornost druge osobe i (b) da je deliktna odgovornost isključena u korist ugovorne odgovornosti, pod uvjetom da su stranke povezane valjanim ugovorom i da šteta koju je pretrpjela jedna od stranaka proizlazi iz neispunjenja ili neurednog ispunjenja ugovornih obveza druge stranke.
- U francuskom se pravu smatra da je povreda autorskih prava izvorno kazneno djelo i da proizlazi iz deliktne odgovornosti, a ne iz neizvršenja ugovora.
- Zbog toga je prvostupanjski sud u izreci zaključio, s obzirom na to da su stranke bile povezane ugovorom od 25. kolovoza 2010. i da se tvrdilo da šteta proizlazi iz neizvršenja njegovih odredbi, da deliktnu odgovornost treba isključiti u korist ugovorne odgovornosti. Posljedično je tužbu zbog povrede autorskih prava, koja je izjednačena s tužbom zbog protupravnog postupanja, proglasio nedopuštenom.
- Međutim, nije irelevantno to što društvo IT Development tvrdi da „povreda autorskih prava u biti nije protupravna radnja, nego može biti i posljedica neizvršenja ugovora”.
- Naime, povreda autorskih prava definira se u najširem smislu kao povreda prava intelektualnog vlasništva, a u članku L335-3 CPI-ja, kao „povreda jednog od prava autora računalnog programa” (definiranih u članku L122-6 CPI-ja).
- Nijedan od tih tekstova, kao ni bilo koji drugi francuski tekst o povredama autorskih prava, izričito ne određuje da se to primjenjuje samo kad stranke nisu povezane ugovorom.
- Iako se mogu kvalificirati kao iznimke od načela nekumulativnosti, postoje tekstovi u francuskom pravu koji su dokaz da se tužba zbog povrede autorskih prava može podnijeti u području patenata i žigova protiv stjecatelja licencije koji povređuje ograničenja iz ugovora⁷.
- Člancima L122-6 i L122-6-1 CPI-ja, kojima se predviđa da se ugovorom mogu odrediti načini izmjene računalnog programa, u takvim se slučajevima ne isključuje tužba zbog povrede autorskih prava. Isto vrijedi i za članke 4. i 5. Direktive 2009/24, koji su tim člancima CPI-ja preneseni u nacionalno pravo.

⁷ U tom pogledu upućuje na dva članka CPI-ja: članak L613-8 treći stavak, u području licencija patenata, i članak L714-1, u području licencija žigova.

- Konačno, člankom 2. Direktive 2004/48 na općenit se način propisuje da se mjere, postupci i pravna sredstva primjenjuju na svaku povredu prava intelektualnog vlasništva, pri čemu se ne razlikuje proizlazi li ta povreda ili ne proizlazi iz neizvršenja ugovora.

22. U tim okolnostima, Cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) upućuje Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Je li činjenica da stjecatelj licencije za računalni program ne poštuje uvjete ugovora o licenciji za taj program (protekom probnog razdoblja, prekoračenjem broja ovlaštenih korisnika ili druge jedinice mjere, kao što su to procesori koji se mogu upotrebljavati za izvršavanje programskih naredbi, ili promjenom izvornog programskog koda kad je licencijom to pravo ograničeno na izvornog nositelja):

- povreda prava intelektualnog vlasništva (u smislu Direktive 2004/48 od 29. travnja 2004.) koju je pretrpio nositelj autorskog prava na računalni program predviđenog člankom 4. Direktive 2009/24/EZ od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa,
- ili se pak može podvrgnuti posebnom pravnom uređenju, kao što je to uređenje opće ugovorne odgovornosti?”

III. Postupak pred Sudom i argumenti stranaka

23. Tajništvo Suda zaprimilo je odluku kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku 25. listopada 2018.

24. Pisana očitovanja podnijeli su IT Development i Free Mobile, francuska vlada i Komisija. Sud je smatrao da rasprava nije potrebna, pa ona nije održana.

IV. Analiza prethodnog pitanja

A. Uvodne napomene

1. Doseg prethodnog pitanja

25. Društvo Free Mobile tvrdi da je prethodno pitanje djelomično nedopušteno jer je hipotetsko, u dijelu u kojem se odnosi na tri navodne povrede ugovora navedene u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku (protek probnog razdoblja, prekoračenje broja ovlaštenih korisnika i prekoračenje druge jedinice mjere). Sa sporom u glavnom postupku povezana bi bila samo navodna povreda ugovora zbog promjene izvornog koda.

26. Sud koji je uputio zahtjev opisuje te četiri situacije na istoj razini, kao odraz samo jednog ponašanja, ali je društvo Free Mobile u pravu kad tvrdi da one nisu nužno istovjetne s pravnog stajališta i, osobito, da prve tri situacije nisu povezane sa spornim činjenicama. Stoga odgovor na prethodno pitanje ne treba proširiti na ta postupanja.

27. Direktiva 2009/24 konkretno se odnosi na pravnu zaštitu računalnih programa, koje države članice zaštićuju autorskim pravom kao književna djela u smislu Bernske konvencije od 9. rujna 1886. (članak 1. stavak 1.).

28. Međutim, računalni programi imaju posebnosti zbog kojih se prema njima treba postupati drukčije nego prema drugim djelima koja su zaštićena autorskim pravima. Kako bi se stjecatelj programa njime mogao koristiti u skladu s njegovom namjeravanom svrhom, određena se prava, koja su na temelju zakona dio monopola svojstvenog nositelju intelektualnog vlasništva, isključuju, također na temelju zakona, upravo kao posljedica jedinstvene prirode zaštićenog djela.

29. U skladu s tim okvirom, dok se člankom 4. Direktive 2009/24 utvrđuju isključiva prava nositelja prava na računalni program⁸, člancima 5. i 6. predviđaju se iznimke ili „unutarnja ograničenja” tih prava, na temelju zakona⁹.

30. Člankom 5. stavkom 1. Direktive 2009/24 omogućava se izmjena, na temelju ugovora, sustava zaštite i iznimki utvrđenih samom Direktivom. Iako, u načelu, za određene radnje nije potrebno odobrenje nositelja autorskog prava, postoji mogućnost da nositelj prava na program, na temelju posebnih ugovornih odredbi sklopljenih sa stjecateljem licencije, ponovno dobije isključivost nad nekim pravima navedenim u članku 4. U tim je okolnostima pravna osnova nositeljeva prava ugovor, a ne zakon; analogno tomu, odgovornost stjecatelja licencije koji povređuje nositeljevo isključivo pravo također proizlazi iz ugovora, a ne iz zakona.

31. Na sudu je koji je uputio zahtjev da utvrdi odgovaraju li okolnosti spora situacijama iz Direktive 2009/24 (i iz nacionalnih provedbenih pravila), konkretno, iz članka 5. stavka 1., u dijelu koji se odnosi na to da nositelj prava na program zadržava prava na temelju ugovora.

32. Ako je to slučaj, kvalifikacija spora u pogledu merituma samo može biti ugovorna. Stoga se ne bi primjenjivalo načelo nekumulativnosti koje je na snazi u francuskom pravu i na čijoj se usklađenosti s direktivama 2004/48 i 2009/24 temelji upućeno prethodno pitanje.

33. Kasnije se prethodno pitanje razmatra u širem kontekstu, odnosno za slučaj da se postupanje stjecatelja licencije može istodobno kvalificirati kao neizvršenje ugovora i povreda opće obveze poštovanja autorskog prava u skladu s njezinim zakonski utvrđenim granicama (što je u konačnici posljedica pravila *alterum non laedere*). U tom bi se slučaju primjenjivalo načelo nekumulativnosti.

2. Meritum. Analiza

34. Francuska vlada i Komisija smatraju da se Direktivom 2004/48 ne nameće određeni sustav odgovornosti. Odgovor na postavljena pitanja stoga proizlazi iz postupovne autonomije država članica, na koju se primjenjuju načela ekvivalentnosti i djelotvornosti.

35. Stranke glavnog postupka i Komisija dodale su u prilog svojim stajalištima druge argumente. Uvodno, pozivaju se na presudu od 18. travnja 2013.¹⁰, donesenu povodom žalbe u kasacijskom postupku, u kojoj je Sud odlučivao o ugovornoj ili deliktnoj prirodi spora koji je sličan ovom sporu.

36. Osim toga, Free Mobile upućuje na članak 8. Uredbe (EZ) br. 864/2007¹¹, na temelju kojeg sve povrede prava intelektualnog vlasništva stvaraju izvanugovornu obvezu naknade štete.

⁸ Sud je protumačio članak 1. stavak 2. Direktive 91/250 na način da obuhvaća računalni program u svim njegovim oblicima izražaja, uključujući izvorni kôd (presuda od 22. prosinca 2010., *Bezpečnostní softwarová asociace*, C-393/09, EU:C:2010:816, t. 35.).

⁹ Što se tiče iznimki od ograničenih radnji iz članka 5. Direktive 91/250 (istovjetnog članku 5. Direktive 2009/24) u okviru ugovora o licenciji, vidjeti presudu od 2. svibnja 2012., *SAS Institute Inc. (C-406/10, EU:C:2012:259)*.

¹⁰ Predmet Komisija/Systran i Systran Luxembourg (C-103/11 P, u daljnjem tekstu: presuda Systran, EU:C:2013:245)

¹¹ Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze („Rim II”) (SL 2007., L 199, str. 40.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 73.)

37. U konačnici, Free Mobile i Komisija upućuju na sudsku praksu Suda u pogledu Uredbe (EU) br. 1215/2012¹², u skladu s kojom je deliktna odgovornost sekundarna u pravu Unije.

38. Budući da, kad bi se nekom od tih argumenata dala prednost, analiza direktiva 2009/24 i 2004/48 možda ne bi bila nužna, najprije ću razmotriti te argumente, iako ću prije toga ispitati načelo nekumulativnosti u francuskom pravnom poretku.

B. Načelo nekumulativnosti u francuskom pravu. Iznimke

39. Načelo nekumulativnosti temelji se na postupanju koje istodobno može predstavljati neispunjenje (ili neuredno ispunjenje) ugovornih obveza i povredu zakonske obveze. Posljedično, zahtjev za naknadu štete mogao bi imati dvije pravne osnove, ugovornu i izvanugovornu, s kojima se u pravilu povezuju različita postupovna uređenja¹³.

40. U toj situaciji, tužitelju valja dati mogućnost izbora između obiju pravnih osnova (Nizozemska, Njemačka i Ujedinjena Kraljevina) ili dati prednost jednoj uz isključenje druge osnove (Francuska i Belgija). U potonjem slučaju, izraz *nekumulativnost* možda bi se mogao zamijeniti izrazom *nemogućnost odabira*.

41. Navedena su različita obrazloženja tog načela. S jedne strane, s praktičnog stajališta, njime se sprečava da tužitelj ima diskrecijsku ovlast pri odabiru primjenjivog sustava odgovornosti; na taj se način štiti dogovor i čuva obvezujuća snaga ugovora. S druge strane, zaobilazi se pretjerano široka građanskopravna odgovornost (poput one iz članka 1242. francuskog *Codea civil* (Građanski zakonik)), koju stranke nisu predvidjele i koja može narušiti ugovornu ravnotežu.

42. Međutim, valja podsjetiti da francuski pravni poredak dopušta odstupanja od navedenog načela; to je konkretno slučaj s patentima i žigovima¹⁴. U obama slučajevima, rješenje već postoji u pravu Unije¹⁵.

12 Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40. i SL 2016., L 202, str. 57.)

13 U pravilu, u pogledu sudske nadležnosti, propisivanje odgovarajućih mjera, dokazivanje ili opseg naknade štete.

14 Vidjeti prethodnu bilješku 7., u kojoj se upućuje na odnosne francuske zakone, na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev.

15 Za patent, u članku 43. neuspjele Konvencije iz Luksemburga od 15. prosinca 1975., koju je ratificirala Francuska (Loi n.º 77-681 (Zakon br. 77-681 od 30. lipnja 1977., SL od 1. srpnja 1977., str. 3479.). Za žig, to je rezultat prenošenja članka 8. stavka 2. Direktive 2008/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o usklađivanju zakonodavstava država članica o žigovima (SL 2008., L 299, str. 25.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 149.). Odredba je prenesena u članak 25. stavak 2. Direktive (EU) 2015/2436 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o usklađivanju zakonodavstava država članica o žigovima (SL 2015., L 336, str. 1. i ispravak SL 2016., L 110, str. 5.). Vidjeti i članak 25. stavak 2. Uredbe (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o žigu Europske unije (SL 2017., L 154, str. 1.).

43. Među razlozima kojima se objašnjavaju odstupanja od načela nemogućnosti odabira u tim područjima nalaze se razmatranja povezana s iscrpljenjem prava industrijskog vlasništva, koja nisu relevantna za autorska prava¹⁶. Čini se da to objašnjenje nije prikladno u pogledu računalnih programa¹⁷, ali je točno da, u pogledu licencije računalnih programa, ni u pravu Unije ni u francuskom pravu ne postoje odredbe slične važećim odredbama koje se odnose na žigove ili patente. Stoga se u Francuskoj u tom području primjenjuje pravilo nekumulativnosti, iako njegova provedba nailazi na određene poteškoće¹⁸.

C. Kvalifikacija u drugim kontekstima: Systran i Uredba Rim II

1. Presuda Systran

44. Sud je u presudi Systran odlučivao o sporu koji ima sličnosti sa sporom koji se ovdje razmatra, pri čemu je riješio žalbu u kasacijskom postupku podnesenu protiv presude Općeg suda od 26. prosinca 2010.¹⁹.

45. U skladu s činjenicama iz tog predmeta, Komisija i grupa Systran više su godina bile povezane nizom ugovora na temelju kojih se Komisija mogla koristiti programom za strojno prevođenje čiji je nositelj autorskog prava bila grupa Systran. Nadalje, Komisija se počela koristiti uslugama drugog pružatelja za održavanje i jezičnu nadogradnju svojeg sustava strojnog prevođenja. Prema Systranovu mišljenju, Komisija je tim postupanjem povrijedila njegova prava intelektualnog vlasništva, zbog čega je protiv nje podnio tužbu Općem sudu.

46. Komisija je zatražila da se tužba proglašeni nedopuštenom zbog nenadležnosti Općeg suda, s obzirom na ugovornu prirodu spora: kad nedostaje arbitražna klauzula, takve sporove rješavaju nacionalni sudovi. Budući da je taj prigovor odbijen, Komisija je podnijela žalbu u kasacijskom postupku.

47. Sud je zbog povrede pravila o sudskoj nadležnosti ukinuo presudu Općeg suda i prigovorio mu to što je pogrešno utvrdio deliktnu prirodu spora.

48. Ocjena ugovorne prirode spora provedena je u kontekstu podjele nadležnosti između sudova Unije i nacionalnih sudova za rješavanje tužbi za naknadu štete podnesenih protiv institucija Unije. Sud je istaknuo da je pojam deliktne odgovornosti u smislu članka 235. UEZ-a i članka 288. stavka 2. UEZ-a (sada članak 268. i članak 340. stavak 2. UFEU-a) autonomni pojam i da ga treba tumačiti s obzirom na njegovu svrhu, a to je omogućiti navedenu podjelu nadležnosti²⁰.

49. Ne isključujem da se iz presude Systran može izvesti neki koristan zaključak za ovaj predmet. Međutim, smatram da se iz te presude ne može izvesti zaključak o kakvoj je odgovornosti riječ (ugovornoj ili deliktnoj) u potpuno drukčijem okviru, kao što je to onaj u kojem se prenose direktive 2009/24 i 2004/48.

16 P. Léger, „La nature de la responsabilité dans l’hypothèse de la violation du périmètre d’une licence de logiciel”, *Recueil Dalloz*, 2018., str. 1320., u odjeljku I. A.

17 Vidjeti članak 4. stavak 2. Direktive 2009/24, kao i presudu od 12. listopada 2016., Ranks i Vasiļevičs (C-166/15, EU:C:2016:762).

18 Tako je Cour d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) u svojoj odluci od 10. svibnja 2016. (Pariz, odjel 5., br. 14/25055. <https://www.doctrine.fr/d/CA/Paris/2016/R4668A71A97317DB905E0>), proglasio nedopuštenom tužbu zbog povrede autorskih prava u predmetu koji se odnosio na neslaganje stranaka u pogledu opsega licencije i toga uključuje li računalne programe. Godinu ranije je Cour d’appel de Versailles (Žalbeni sud u Versaillesu, Francuska), u presudi od 1. rujna 2015. (br. 13/08074), presudio da je tužba zbog iskorištavanja programa u korist trećih osoba koje nisu navedene u trenutku sklapanja ugovora bila „relatif aux droits patrimoniaux concédés et relève tant de la responsabilité contractuelle que de l’atteinte portée au droit d’auteur”. Međutim, postoje različita tumačenja odluke; vidjeti Hadadd, S., i Casanova, A. (RLDI, 2015., br. 121). Tužba zbog povrede autorskih prava zbog korištenja programa izvan opsega ugovora prihvaća se u odluci Coura d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) od 23. svibnja 2007., Sté Tech - Airport protiv Sté Arkad Informatique i dr., br. 06/09541, RLDI 2007., br. 28, razmatranja L. Costes i J.-B. Auroux.

19 Predmet Systran i Systran Luxembourg/Komisija (T-19/07, EU:T:2010:526)

20 Presuda Systran, t. 62.

50. Ciljevi su tih dviju direktiva, redom, uskladiti materijalnu zaštitu intelektualnog vlasništva nad programima i mehanizme postupovne zaštite prava intelektualnog vlasništva, pri čemu su oba cilja vrlo udaljena od svrhe iz presude *Systran*. Argumentacija iz te presude, *a fortiori*, ne može zamijeniti načela koja, u nacionalnom poretku država članica, obilježavaju jednu i drugu vrstu odgovornosti te utvrđuju njihov postupovni tretman.

2. Kvalifikacija u Uredbi Rim II

51. Treba odbiti i argumente koji se temelje na uključivanju povreda prava intelektualnog vlasništva u Uredbu Rim II o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze.

52. Suprotno tvrdnjama društva *Free Mobile*, u toj se uredbi povreda prava intelektualnog vlasništva ne smatra protupravnim postupanjem iz kojeg proizlazi izvanugovorna obveza. Njome se utvrđuje pravo koje se primjenjuje na „izvanugovornu obvezu nastalu zbog kršenja prava intelektualnog vlasništva” (članak 8. stavak 1.). Ako, kao što to može biti slučaj s računalnim programima, isključiva prava autora programa koja su povrijeđena proizlaze iz ugovora²¹, primjenjivo pravo ne utvrđuje se u skladu s Uredbom Rim II, nego Uredbom (EZ) br. 593/2008²².

D. Sekundarnost deliktne odgovornosti: Uredba br. 1215/2012

53. Ne treba prihvatiti ni argument koji se temelji na definiciji deliktne odgovornosti koju je Sud iznio za potrebe Uredbe br. 1215/2012.

54. Ta definicija, na temelju koje se čini da se deliktnoj odgovornosti zasigurno dodjeljuje sekundarni karakter, samo služi za razgraničenje stavaka 1. i 2. članka 7. navedene uredbe kako bi se izbjeglo preklapanje zbog kojeg bi oni postali djelomično beskorisni. To se razgraničenje provodi u kontekstu određivanja međunarodne sudske nadležnosti u prekograničnim sporovima te je u skladu s načelima svojstvenim takvom kontekstu, zbog čega se ne može prenijeti na druga područja, poput onog iz predmetnog zahtjeva za prethodnu odluku.

E. Zaštita računalnih programa.

1. Područje primjene direktiva 2009/24 i 2004/48

a) Direktiva 2009/24

55. Direktivom 2009/24 predviđa se temeljna važnost računalne tehnologije za industrijski razvoj Unije. Utvrđivanjem negativnih učinaka koje određene razlike u zakonodavstvima država članica imaju na funkcioniranje unutarnjeg tržišta vezano za računalne programe, njome se predviđaju materijalna pravila²³ kojima se nastoje ukloniti te razlike.

²¹ Vidjeti točku 30. ovog mišljenja.

²² Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) (SL 2008., L 177, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 109. i ispravci SL 2015., L 66, str. 22. i SL 2019., L 149, str. 85.)

²³ Osim u njezinu članku 7., Direktiva 2009/24 ne sadržava postupovne odredbe.

56. Područje primjene Direktive obuhvaća zaštitu nositeljeva prava na program, u okviru ugovornih odnosa čiji je taj program predmet i u pogledu odnosa između nositelja i trećih osoba. Konkretno, postoje iznimke od isključivih prava (sadržanih u članku 4.) koje u pravilu imaju smisla u okviru nekog ugovora; to je slučaj s iznimkom koja ide u korist zakonitom stjecatelju programa (članak 5. stavak 1.) ili „[o]sobi koja ima pravo koristiti računalni program” (članak 5. stavak 2.). Na odnos između nositelja prava i osobe koja ima odobrenje za korištenje izričito se upućuje u članku 6. stavku 1. točki (a).

b) Direktiva 2004/48

57. Direktiva 2004/48, za razliku od Direktive 2009/24, ne sadržava materijalna nego postupovna pravila. Polazi od potrebe za djelotvornim sredstvima provedbe prava intelektualnog vlasništva jer se bez njih inovativnost i stvaralaštvo obeshrabruju, dok se ulaganja smanjuju (uvodna izjava 3.). Radi ograničavanja postojećih nejednakosti između država članica u pogledu tih sredstava i njihova mogućeg narušavanja unutarnjeg tržišta, njome se utvrđuju zajedničke odredbe postupovne prirode ili u okviru postupka.

58. Područje primjene Direktive 2004/48 određeno je trima aspektima: zaštićenim predmetom (pravima), opsegom zaštite (povredama) i mjerama zaštite (usklađenim mehanizmima zaštite).

59. Što se tiče predmeta, mjera, postupaka i pravnih sredstava predviđenih Direktivom primjenjuju se „na svaku povredu prava intelektualnog vlasništva kako je predviđeno pravom Zajednice i/ili nacionalnim pravom dotične države članice” (članak 2. Direktive, u skladu s uvodnom izjavom 13.)²⁴.

60. U ovom predmetu, autorsko pravo o kojem je riječ uređeno je Direktivom 2009/24 i CPI-jem (članci L112-2, L122-6, i L122-6 1), zbog čega je obuhvaćeno Direktivom 2004/48.

61. Što se tiče povreda na koje se primjenjuje Direktiva 2004/48, pojam treba autonomno tumačiti, uzimajući u obzir strukturu i ciljeve pravila. Na temelju zamjenice „svaka” iz članka 2. i opće svrhe Direktive moguće je tumačiti da se njome obuhvaća bilo kakva povreda, uključujući povredu koja proizlazi iz neispunjavanja ugovorne odredbe koja se odnosi na iskorištavanje prava intelektualnog vlasništva, a stoga i na prava koja su na temelju zakona nositeljeva isključiva prava.

62. Što se tiče mjera zaštite, članak 2. stavak 2. Direktive 2004/48 ne dovodi u pitanje zaštitu koju na poseban način pružaju drugi akti Zajednice. Među potonjim aktima nalazi se članak 7. Direktive 91/250 (sada članak 7. Direktive 2009/24). Budući da slučajevi uređeni potonjim člankom ne odgovaraju slučajevima opisanim u zahtjevu za prethodnu odluku, tom se odredbom Direktive ne dovodi u pitanje prethodni zaključak o njezinoj primjeni.

²⁴ Francuska jezična verzija članka 2. odnosi se na *povrede* predviđene nacionalnim zakonodavstvom ili zakonodavstvom Unije („à toute atteinte aux droits de propriété intellectuelle prévue”), dok se u njemačkoj, španjolskoj, talijanskoj i portugalskoj jezičnoj verziji predviđanje povezuje s pravima intelektualnog vlasništva; to je tako i u uvodnoj izjavi 13. Direktive u francuskoj jezičnoj verziji. Članak 2. Prijedloga direktive, COM(2003) 46 *final*, na francuskom, ima isti smisao te Izvješće Parlamenta od 5. prosinca 2003., A5-0468/2003 ne sadržava predložene izmjene u tom pogledu. Engleska jezična verzija članka 2. stavka 1. neutralna je i nije moguće odrediti je li usklađena s francuskom jezičnom verzijom. Ako postoji razlika među jezičnim verzijama neke odredbe prava Unije, navedenu odredbu treba tumačiti s obzirom na strukturu i cilj propisa kojeg je dio, na temelju čega se zaključuje da upravo prava intelektualnog vlasništva trebaju biti obuhvaćena nacionalnim zakonodavstvom ili zakonodavstvom Unije.

2. Mjere, postupci i pravna sredstva za provedbu nositeljeva prava na računalni program

a) Direktiva 2009/24

63. Direktivom 2009/24 nacionalnog se zakonodavca obvezuje na to da zaštiti računalne programe autorskim pravom kao književna djela, ali takva se obveza ne povezuje s pravnim uređenjem kojim bi se jednom dala prednost a drugog isključilo. Drugim riječima, njome nije predviđeno treba li zahtjev za naknadu štete zbog povrede autorskog prava, kad proizlazi iz neizvršenja ugovora, biti obuhvaćen sustavom opće ugovorne odgovornosti ili može biti obuhvaćen drugim sustavom, poput onog predviđenog u Francuskoj u pogledu povrede autorskih prava.

b) Direktiva 2004/48

64. Ni Direktivom 2004/48 ne nalažu se određene postupovne radnje za preuzimanje odgovornosti zbog neizvršenja ugovora koje dovodi do povrede autorskog prava²⁵.

65. Člankom 3. Direktive zahtijeva se, naprotiv, da mjere, postupci i pravna sredstva koje države članice propisuju za osiguravanje provedbe prava intelektualnog vlasništva podliježu sljedećim uvjetima: moraju biti poštene i pravični, učinkoviti, razmjerni i moraju odvrćati od povrede te ne smiju biti nepotrebno složeni ili skupi, ili nametati nerazumne vremenske rokove ili neopravdana odlaganja; moraju se primjenjivati na takav način da se izbjegne stvaranje zapreka zakonitoj trgovini i da se osigura zaštita protiv njihove zlouporabe.

66. Iz tih uvjeta ne valja zaključiti da se Direktivom 2004/48 nastoji dati prednost sudskoj zaštiti koja u Francuskoj ima oblik tužbe zbog povrede autorskih prava²⁶.

67. Općenito, moglo bi se smatrati da zahtjev za naknadu štete u okviru postupka zbog povrede autorskih prava pruža veću zaštitu nositelju prava na računalni program: predmeti se dodjeljuju određenim sudovima (članak L331-1 CPI-ja); sustav naknade štete uključuje mogućnost da se naloži plaćanje naknade štete, osim naknade cjelokupne štete (članak L331-1-3 CPI-ja); postoji pristup mjerama pljenidbe iz članaka L332-1 do L332-4 CPI-ja. Međutim, čak i da je tomu tako²⁷, činjenica da navedena pravila nisu primjenjiva na tužbu koja se temelji na ugovoru (a stoga i da se tužitelju ne pruža mogućnost odabira između tužbe zbog povrede autorskih prava i tužbe zbog opće ugovorne odgovornosti) nužno ne podrazumijeva povredu obveze zaštite iz Direktive 2004/48.

68. Zakonodavac Unije ne propisuje da mjere, postupci i pravna sredstva doneseni u državama članicama za zaštitu intelektualnog vlasništva u najvećoj mogućoj mjeri imaju svojstva navedena u članku 3. Direktive 2004/48, odnosno da budu *najučinkovitiji*, da *u najvećoj mogućoj mjeri* odvrćaju od povrede ili da *u najmanjoj mogućoj mjeri* izbjegavaju stvaranje zapreka zakonitoj trgovini. Ne treba zaboraviti da je riječ o Direktivi *de minimis* (članak 2. stavak 1.).

²⁵ U skladu s ocjenom potrebe usklađivanja u tom području, u Komisijinu prijedlogu navodilo se da je „važno uzeti u obzir pravne tradicije i posebnu situaciju svake države članice”. Vidjeti COM(2003) 46, str. 17. Međutim, države članice vezane su međunarodnim instrumentima o intelektualnom i industrijskom vlasništvu kojima upravlja WIPO, kao i Sporazumom o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (TRIPS), koji sadržavaju odredbe o sredstvima za provedbu prava intelektualnog vlasništva. U Direktivi je izričito navedeno da ne bi trebala utjecati na međunarodne obveze država na temelju takvih instrumenata (vidjeti uvodne izjave 4. do 6.).

²⁶ U različitim stavcima članka L331 CPI-ja uređuju se građanske tužbe i tužbe u pogledu književnog i umjetničkog vlasništva. Konkretno, članak L331-1-4 odnosi se na „osuđujuće presude u građanskim sporovima zbog povrede autorskih prava”.

²⁷ U suprotnom, tužitelj treba podnijeti dokaz o izvornosti programa, iz koje proizlazi njegova zaštita u obliku autorskog prava, a ne na temelju ugovora. Drugi relevantni elementi, poput rokova zastare, istovjetni su neovisno o vrsti tužbe.

69. *A priori*, nema razloga smatrati da, kad se u nacionalnom pravu zahtjev za naknadu štete zbog povrede intelektualnog vlasništva rješava u okviru sustava opće ugovorne odgovornosti, do toga dolazi mjerama, postupcima ili pravnim sredstvima koji ne odgovaraju zahtjevima iz članka 3. Direktive 2004/48. U svakom slučaju, ocjena tog pitanja na sudu je koji je uputio zahtjev.

70. Međutim, nužno je da se bilo kojim pravnim sredstvom dostupnim nositelju prava o kojem je riječ poštuju svi zahtjevi iz Direktive 2004/48, zahtjevi iz članka 3. i ostali zahtjevi. Tako, na primjer, ako se člankom 13. nalaže da se naknada štete odredi uzimajući u obzir „sve primjerene aspekte”, te se neki od njih točno navode, usklađenost nacionalnog prava s tim pravilom zahtijeva da se takva ocjena provede prilikom rješavanja tužbe zbog povrede autorskih prava i tužbe zbog opće ugovorne odgovornosti. Ako se poštuje ta napomena, sa stajališta prava Unije nema se što za prigovoriti nijednom od dvaju pravnih sredstava, a stoga ni načelu nekumulativnosti.

F. Postupovna autonomija i ograničenja slobode nacionalnog zakonodavca

71. Direktiva 2004/48 ima ograničen doseg²⁸ i njezina je razina zaštite, ponavljam, minimalna. Kao što sam prethodno naveo, među aspektima koji se njome ne uređuju nalazi se tužba ili vrsta tužbe za naknadu štete zbog povrede prava intelektualnog vlasništva koja istodobno predstavlja neizvršenje ugovora²⁹.

72. Stoga, u nedostatku postupovnih pravila koja proizlaze iz Direktive 2004/48 ili pravila za razvoj onih koja već postoje, na nacionalnom je zakonodavcu da utvrdi postupovni okvir za osiguranje provedbe prava na koja se ona odnosi. To treba učiniti u skladu s pravilima iz same Direktive i, u svakom slučaju, u skladu s načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti³⁰.

1. Ekvivalentnost

73. Uvjet ekvivalentnosti znači da se u okviru nacionalnih postupovnih pravila prema zahtjevima za naknadu štete koji se temelje na pravu Unije ne može postupati nepovoljnije nego prema sličnim zahtjevima koji se temelje na nacionalnom pravu. Analiza se provodi u dva koraka: najprije se utvrđuje usporedivo pravno sredstvo u nacionalnom pravnom poretku, a zatim se razmatra sama usporedba.

74. Iako nacionalni sud treba utvrditi je li došlo do opisane situacije (nepovoljnijeg postupanja) u pogledu autorskih prava na računalne programe u Francuskoj, u spisu predmeta ništa ne upućuje na takvu mogućnost. Naprotiv, čini se da postoji jedinstveni sustav koji se bez razlike primjenjuje na bilo kakvu povredu tih prava (što uključuje zabranu kumulativnog podnošenja tužbi u već navedenim uvjetima). Stoga ne postoje problemi u pogledu ekvivalentnosti, zbog čega se rasprava odnosi samo na načelo djelotvornosti postupovnih mehanizama predviđenih nacionalnim pravom.

75. Međutim, sud koji je uputio zahtjev poziva se na različito postupanje prema tužbi zbog povrede autorskih prava na računalni program u odnosu na tužbe zbog povrede patenata i žigova. Ipak, smatram da nema dovoljno elemenata za usporedbu prvonavedene tužbe i drugonavedenih tužbi.

28 Presuda od 10. travnja 2014., ACI Adam i dr. (C-435/12, EU:C:2014:254, t. 61.)

29 Ne obuhvaća ni druge aspekte koji se mogu mijenjati ovisno o vrsti tužbe, kao što je priroda nadležnosti (zajednička ili posebna) suda koji odlučuje o mogućim sporovima ili rokovima za podnošenje tužbe. Čak i u pogledu aspekata koje predviđa, i koje je trebalo prenijeti u nacionalne pravne poretke, stupanj konkretizacije u Direktivi 2004/48 nije uvijek isti, s obzirom na to da istodobno postoje precizne odredbe i manje konkretne odredbe.

30 Vidjeti presudu od 21. lipnja 2017., W i dr. (C-621/15, EU:C:2017:484, t. 25.).

76. Kao prvo, tužba zbog povrede patenata i žigova služi za zaštitu nositeljevih isključivih prava na temelju zakona. Što se tiče računalnih programa, naprotiv, određeni akti, za koje je u okviru općeg sustava intelektualnog vlasništva potrebno odobrenje nositelja prava, zakonom su iz njega izuzeti na način da nositelj može ponovno dobiti isključivost nad pravima samo ako se tako dogovori ugovorom. Stoga, ovisno o aktu o kojem je riječ, polazišna točka može se razlikovati od one u području patenata i žigova.

77. Kao drugo, u Francuskoj i na međunarodnoj razini, rasprava u pogledu zaštite računalnih programa u okviru patenata ili autorskih prava riješena je u korist autorskih prava. Na temelju članka L611-10 stavka 2. točke (c) CPI-ja, računalni programi ne mogu se patentirati.

2. Djelotvornost

78. Sa stajališta načela djelotvornosti, za ovaj je predmet odlučujuće onemogućava li se ili otežava li se pretjerano francuskim propisom primjenjivim na zaštitu programâ ostvarivanje autorskih prava dodijeljenih pravom Unije kada se nositelju prava na program odbija tužba zbog povrede autorskih prava, ako (i zato što) povreda tih prava istodobno podrazumijeva neizvršenje ugovora.

79. Prema mojem mišljenju, na temelju samog postojanja tužbe zbog ugovorne odgovornosti može se tvrditi da sudska zaštita autorskog prava nije *nemoguća*.

80. Također smatram da se francuskim sustavom u tom području *pretjerano ne otežava* ostvarivanje tog prava, u mjeri u kojoj bi se dotičnu osobu odvratilo od pokretanja sudskog postupka. Čak i kad bi se moglo tvrditi da bi dotična osoba, u teoriji, bila u boljem položaju podnošenjem tužbe zbog povrede autorskih prava, načelo djelotvornosti, kao granica postupovne autonomije nacionalnog zakonodavca, nema takav doseg.

81. Sa stajališta tog načela, nije relevantno utvrditi kojim bi se rješenjem bolje zaštitilo nositeljevo pravo na računalni program, nego otežava li se pretjerano postojećim rješenjem njegova obrana.

82. Kao što sam već naveo, nema razloga za to da se *a priori* pretpostavi da mjere, postupci i pravna sredstva kojima se u Francuskoj uređuje podnošenje zahtjeva za naknadu štete na temelju ugovora dovode do tih poteškoća do te mjere da u praksi onemogućavaju zaštitu prava koja imaju nositelji autorskih prava na programe.

83. Međutim, na sudu je koji je uputio zahtjev da provjeri je li to slučaj s obzirom na relevantne elemente tužbe zbog ugovorne odgovornosti.

V. Zaključak

84. S obzirom na prethodno navedeno, predlažem Sudu da na prethodno pitanje koje mu je uputio Cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska) odgovori na sljedeći način:

„Članke 4. i 5. Direktive 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa, u vezi s člankom 3. Direktive 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi prava intelektualnog vlasništva, treba tumačiti na sljedeći način:

- Promjena izvornog programskog koda, pri čemu se povređuje ugovor o licenci, predstavlja povredu prava intelektualnog vlasništva koja ima nositelj autorskog prava na program, pod uvjetom da za tu promjenu nije potrebno odobrenje u skladu s člancima 5. i 6. Direktive 2009/24.

- Pravna osnova tužbe koju nositelj autorskih prava na računalni program može podnijeti protiv stjecatelja licencije zbog povrede nositeljevih prava ugovorne je prirode ako se samim ugovorom o licenciji takva prava dodjeljuju nositelju prava na program, u skladu s člankom 5. stavkom 1. Direktive 2009/24.
- Na nacionalnom je zakonodavcu da utvrdi, u skladu s odredbama Direktive 2004/48 i načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti, postupovna pravila potrebna za zaštitu autorskih prava na računalni program od povrede, kad ta povreda istodobno podrazumijeva povredu autorskih prava i neizvršenje ugovora.”